آقا هل نده! / تولیدهای پرشمار و فقدان اکران

امسال شاهد صف دیگری در سینما بودیم: صف تولید. آن هم در سال کرونایی که اتفاقا باید شاهد کاهش محسوس تولیدات سینمایی باشیم. اما باوجود بیکاری و خانه‌نشینی بسیاری از هنرمندان، برخی دیگر از سینماگران به بهانه و با توجیه روشنایی چراغ سینما، فیلم پشت فیلم تولید کردند و بیشتر جشنواره‌ها هم به راه بود، اما کمتر کسی سراغی از اکران گرفت.

تلاقی عجیب در سیزدهمین حراج تهران

سیزدهمین دوره حراجی تهران تفاوت معناداری با حراجی‌های دیگر و دوره‌های پیشین داشت. این بار ماجرا به آیدین آغداشلو مربوط بود که به نظر با حراج تهران ارتباطی نداشت اما در نهایت سیزدهمین حراجی تهران به تلاقی هر دو مورد بدل شد. فروش ۱۲ میلیارد تومانی تابلوی آغداشلو هم برای حراج تهران و هم برای این هنرمند اتفاق مهمی بود.

گفت‌وگو:
محمدحسین علی‌اکبری

اقتصاد

محسن قمصری، عضو اسبق هیات مدیره شرکت ملی نفت ایران در گفت‌وگو با جام جم:

نفت فعلا بیخ ریش‌مان است

محسن قمصری از جمله مدیران باسابقه صنعت نفت است و سال‌های زیادی در این بخش حضور پررنگ و جدی داشت. البته سابقه فعالیت اقتصادی او به وزارت خارجه اوایل دهه ۶۰ باز می‌گردد، اما از سال ۶۳ وارد وزارت نفت شد و از سال ۷۵ تا ۸۸ معاون امور بین‌الملل شرکت ملی نفت ایران بود. بهانه گفت‌وگوی جام جم با مهندس قمصری، ملی شدن صنعت نفت است. ۷۰ سال پیش در ۲۹ اسفند نفت توسط محمد مصدق ملی اعلام شد. زمانی که نفت در ایران ملی اعلام شد به مذاق انگلیسی‌ها خوش نیامد و پس از مدتی مصدق برکنار شد. انگلستان استخراج نفت را بر عهده داشت اما پس از استخراج ایران اختیاری برای فروش نداشت. این‌که در طول این مدت چقدر از این ملی شدن استفاده کردیم و از کدام بخش‌ها عقب افتادیم چارچوب اصلی این گفت‌وگو را تشکیل می‌دهد که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

۷۰ سال از ملی شدن صنعت نفت می‌گذرد. به نظر شما در طول این مدت از ملی شدن نفت چقدر توانسته‌ایم بهره ببریم؟

اگر ملی‌شدن صنعت نفت را درست تعریف کنیم ایران توانسته تا به حق خود دست یابد. ایران در زمینه نفت حق حاکمیت و تصمیم‌گیری برای خرید و فروش دارد، اما این‌که موضوعات بد اجرا می‌شود ارتباطی به ملی‌شدن نفت ندارد. ما در بخش اداره نفت مشکلاتی داشتیم و همین موضوع باعث شده تا در زمان بروز مشکل، وضعیت خاص به چشم بیاید.

در کدام بخش‌ها بد اداره شده است؟

در همه حوزه‌ها. آنچه من می‌گویم مربوط به سیاست کلان اقتصادی است. آنچه در صنعت نفت اتفاق افتاده اهمال مدیریت بوده است و مشکلات ارتباطی به این بخش ندارد.

اداره نفت دست خودمان است اما در زمینه تامین تجهیزات وابستگی زیادی داریم. چرا با وجود این‌که در ایران نفت داریم نتوانستیم آن‌طور که انتظار می‌رفت در این زمینه خودکفا شویم؟

این موضوع برمی‌گردد به مسائل کلی کشور. تقریبا در هیچ جای دنیا شرکت‌های نفتی خودشان تولیدکننده لوازم و قطعات‌شان نیستند؛ به جز تعداد اندکی از شرکت‌ها که دارای فناوری خاص هستند و کالاهای خاصی را تولید می‌کنند. این‌که چرا تجهیزات صنعتی داخلی‌سازی نشده به بخش نفت بازنمی‌گردد، بلکه متوجه بخش صنعت است. صنعت ایران باید همراه با صنعت نفت خود را اصلاح می‌کرد تا نیاز داخلی رفع شود. دلیل کوتاهی در این زمینه شاید این باشد که برای تولید تجهیزات صنعت نفت باید سرمایه‌گذاری زیادی همراه با فناوری روز در اختیار باشد. علاوه بر آن پس از تولید کالا باید بازاریابی مناسبی صورت بگیرد، اما تولید تجهیزات نفتی ایران توان تولید انبوه را ندارد و خیلی در این زمینه پیشرفت نکردیم. با توجه به شرایط تحریمی در کشور تعدادی از تجهیزاتی که قبلا وارداتی بود اکنون تولید می‌شود اما در زمینه تولید ابزار دقیق که نیازمند فناوری خاص است پیشرفت خاصی نداشتیم. ضمن این‌که باید این را هم بگویم که نفت این روزها ابزاری برای تحریم کشورهایی مانند ایران شده است. کشورهای غربی اکنون اجازه فروش نفت ایران را نمی‌دهند اما نمی‌توانند برای حاکمیت نفت ایران تعیین تکلیف داشته باشند. از سوی دیگر فروش نفت متکی به مسائل سیاسی است. کشورهای بزرگ تولیدکننده نفت مانند آمریکا، عربستان سعودی و امارات فروش نفت خود را بر ریل سیاسی تعریف کردند و ما هم اگر می‌خواهیم در این بازار عملکرد بهتری داشته باشیم باید بتوانیم مشکل سیاسی را حل کنیم.

به نظر ما آیا این موضوع برای کشوری مانند ایران امکان‌پذیر است؟ اینکه بتواند فروش نفت خود را بر ریل سیاسی تعریف کند؟

این پرسش را باید سیاسیون پاسخ دهند. در این زمینه اطلاعی ندارم اما می‌توانم بگویم هیچ کاری نشدنی نیست. ما یکبار تجربه مذاکره با کشورهای غربی را داشتیم.

عمر نفت در اقتصاد ایران تمام شده؟

نه. به نظر من بستر اقتصاد ما بر پایه نفت است. زمانی می‌توانیم بگوییم عمر نفت در اقتصاد ایران تمام شده که اقتصاد کامل از نفت جدا شده باشد اما اکنون که آمار می‌دهیم صادرات محصولات غیرنفتی ما افزایش یافته و اغلب آن مواد پتروشیمی آن هم در لایه‌های اول است. ما همچنان درگیر طلای سیاه هستیم و بیخ ریشمان است.

ظاهرا تغییر انرژی در جهان در حال رخ دادن است. به نظر شما انرژی هسته‌ای می‌تواند جای نفت را بگیرد و به عنوان انرژی اصلی مورد استفاده قرار بگیرد؟

انرژی هسته‌ای قرار نیست جای نفت را بگیرد. انرژی هسته‌ای بخشی از شبکه سوخت را تکمیل خواهد کرد. ایران اکنون یک نیروگاه هزار مگاواتی انرژی هسته‌ای دارد اما حدود ۷۷ هزار مگاوات مصرف برق در کشور داریم. نفت زمانی تمام می‌شود که روند فناوری تغییر کند. زمانی می‌توانیم نفت را کنار بگذاریم که موتورهای درون سوز با فناوری جدیدی کار کنند. هنوز در هیچ جای دنیا انرژی هسته‌ای جای نفت را نگرفته است. باید توجه داشته باشید انرژی هسته‌ای برای تامین امنیت کشورهاست. کشورهایی مانند هند، پاکستان و چین از انرژی هسته‌ای برای تامین امنیت‌شان استفاده می‌کنند. اما کشورهایی مانند عراق و لیبی فناوری انرژی هسته‌ای خود را تحویل آمریکایی‌ها دادند و مشاهده شد که چگونه امنیت این کشورها به هم ریخت. اگر در دنیا قدرت نداشته باشید پایمال قدرت دیگران خواهید شد.

رئیس ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) از سالی که گذشت و سال آینده می‌گوید

سال بدون مرخصی

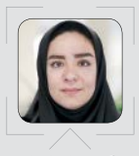

نرگس خانعلی‌زاده

جامعه

نام رئیس ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) در سالی که نفس‌هایش به شماره افتاده با تحقیقات و آزمایش‌های واکسن ایرانی کرونا همراه بود. به همین دلیل می‌توان گفت او یکی از چهره‌های سال ۹۹ محسوب می‌شود؛ شخصی که می‌گوید نهایت تلاش خود را برای ساخت واکسن کرونا به کار گرفته است و آنقدر به واکسن کرونای ساخته شده از سوی ستاد اجرایی فرمان حضرت امام خمینی(ره) اطمینان دارد که طیبه مخبر، دخترش را جزو اولین داوطلبان برای تست انسانی این واکسن قرار داده است. در آخرین روزهای سال با محمد مخبر، درباره سالی که گذشت و سال پیش رو گفت‌وگو کرده ایم.

شما یکی از چهره‌های سالی که گذشت هستید؛ کسی که هر وقت نامش آمد، خبرهای خوشی از واکسن ایرانی و نزدیک شدن به پایان اپیدمی کرونا هم به گوش می‌رسید.

چقدر خوشحالم که توانسته‌ایم در راهی قدم برداریم که چنین پیامدهایی داشته است؛ این‌که توانسته‌ایم حامل خبرهای خوش برای مردم باشیم و خب چه اتفاقی از این بهتر.

سالی که گذشت را چطور دیدید؟

بر کسی پوشیده نیست که سال ۹۹، سال سخت و تلخی برای ما و برای همه مردم بود. همه ما، افرادی را بر اثر کرونا از دست دادیم که دوستان، بستگان و همکاران‌مان بودند و تحمل چنین مصیبت‌هایی از توان‌مان خارج بود؛ انصافا که سال غم‌انگیزی را گذراندیم و البته امیدواریم با قدم‌هایی که برداشته شده است، به پایان این تلخی نزدیک باشیم.

اما فعالیت‌های ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) در سال گذشته، با توجه به شرایط کشور، چه تغییراتی کرد؟ به نظر می‌رسد که سال پرفشاری را گذرانده باشید!

بله همین‌طور است؛ البته در دو سال قبل هم رخ‌دادن زلزله و سیل در مناطق مختلف کشور باعث شده بود که فعالیت‌هایمان در این راستا باشد و برای رسیدگی به نیازمندان و آسیب‌دیده‌ها، مشغله‌ای بیشتر از همیشه داشته باشیم اما واقعیت این است که تجربه فشاری که در یک سال گذشته بر ما بود، بی‌سابقه بود. دور از واقعیت نیست که بگوییم در یک سال گذشته هیچ روزی مرخصی نداشتیم و شخصا یاد ندارم روزی را که صرف کار برای بهبود اوضاع نشده باشد.

در طول روزها و شب‌های سال گذشته، اتفاق خاص و ویژه‌ای نبود که منقلب‌تان کند و خیلی تحت تاثیر قرار بگیرید؛ آنقدر که در روند کاری‌تان هم تاثیرگذار باشد؟

شاید باورتان نشود اما این اتفاق خاصی که می‌گویید هر روز برای من رخ می‌داد و تکرار می‌شد؛ آن‌هم درست در زمانی که اخبار را می‌دیدم و می‌شنیدم و تعداد فوتی‌های ناشی از بیماری کرونا را می‌فهمیدم. چنین خبری باعث می‌شد تا چیزی حدود یک ساعت در حال همیشگی خودم نباشم و به فکر فرو بروم.

و تاثیری هم در روند کارتان داشت؟

این تحت تاثیر قرارگرفتن آنقدری بود که هر شب دستورات جدیدی برای زودتر به نتیجه رسیدن در زمینه واکسن می‌دادم. فکر می‌کنم مسؤولیتی بر گردن ما هست که می‌توانیم با هرچه زودتر به ثمر رسیدن این هدف، جلوی پیشروی کرونا و آمار و ارقام را بگیریم.

سال پیش رو را چطور پیش‌بینی می‌کنید؟

پیش‌بینی که نه اما تمام دلخوشی‌ام این است که دعای خیر مردم همراه‌مان باشد تا کاری را که جوانان دانشمند و عزیز کشورمان انجام دادند، بتوانیم در بهار پیش‌رو شروع کنیم و به نتایج خوبی برسیم.

درباره فعالیت جوانان و دانشمندان گفتید؛ راستش یکی از نکاتی که درباره فعالیت‌های ستاد مطرح می‌شود، موضوع مالکیت و تاسیس شرکت‌های دانش‌بنیان است. فارغ از تاسیس شرکت‌هایی دانش‌بنیان که متعلق به خود ستاد خواهد بود، ستاد چه رویکردی برای حمایت از جوانان فعال در زمینه‌های دانش‌بنیان در شرکت‌های مختلف داشته است؟

اتفاقا اساس فعالیت‌ها و رویکردهای ستاد اجرایی در بخش دانش‌بنیان، جنبه حمایتی از جوانان و شرکت‌ها در این زمینه است. در واقع در بخش دانش‌بنیان، ما اصلا به دنبال تاسیس و مالکیت نیستیم و هدف‌مان تنها حمایت و به اوج رساندن شرکت‌های دانش‌بنیان است.

یعنی ستاد مالکیتی نسبت به این شرکت‌ها ندارد؟

روند کار به این شکل است که ما به سراغ شرکت‌های دانش‌بنیان می‌رویم و درصد کمی از سهام‌شان را به درخواست خودشان برمی‌داریم. بعد به آنها کمک می‌کنیم، پشتیبانی‌شان می‌کنیم و هر آنچه را که نیاز داشته باشند و در توان‌مان باشد، برایشان فراهم می‌کنیم. در نهایت به محض این‌که آنها سرپا شدند، سهام را دوباره به خودشان واگذار می‌کنیم و از آن پروژه بیرون می‌آییم. در مجموع می‌توانم بگویم که اتفاقا بر خلاف تصور عموم، ما در بخش دانش‌بنیان، هیچ کاری را خودمان به طور صد در صد انجام نمی‌دهیم و تعصبی بر مالکیت نداریم و تمام همت‌مان را بر حمایت از این چنین شرکت‌هایی گذاشته‌ایم.

اگر بخواهید برای سال نو، عیدی متفاوتی به مردم ایران بدهید، آن چیست؟

شاید تولید انبوه واکسن در بهار سال جدید و آغاز واکسیناسیون واکسن داخلی در اواسط اردیبهشت و اوایل خرداد ماه ۱۴۰۰، بتواند نوید بخش آرامشی باشد که بتوانیم آن را به عنوان عیدی سال جدید به مردم هدیه بدهیم.

دختر شما اولین داوطلبی بود که واکسن ایرانی کرونا و ساخته شده توسط ستاد اجرایی فرمان حضرت امام(ره) را تزریق کرد. حال دخترتان خوب است؟

راستش را بخواهید، واکسن ایرانی ساخته شده، خیلی بهتر از تمام تصورات ذهنی‌مان نتیجه داد. حال دخترم هم خیلی خیلی خوب است. ما می‌خواهیم به روزی برسیم که حال همه خوب باشد و امیدواریم این اتفاق با ایمن‌ترین و کم‌عارضه‌ترین واکسنی که در اختیار مردم قرار خواهد گرفت، ان‌شاءا... محقق شود.

آقای مخبر، به عنوان سوال پایانی، اگر بخواهید از مهم‌ترین برنامه‌هایتان برای سال ۱۴۰۰ بگویید، روی چه موضوعاتی تمرکز کرده‌اید؟

فارغ از موضوع واکسن که ادامه‌دار است و ان‌شاءا... به نتایج خوبی خواهد رسید، بزرگترین برنامه‌های ستاد اجرایی در سال جدید، ایجاد طرح‌هایی است که حداقل منجر به ۴۰۰ هزار شغل در سراسر کشور می‌شود.

گفت‌وگو با حمید شاه‌آبادی، معاونت سیما درباره همه آنچه سال ۹۹ در تلویزیون گذشت

خط تولید سریال‌های تلویزیونی را تعطیل نکردیم

علیرضا ملوندی

رسانه

۳۶۶ روزی که همه ما آن را در سال گذشته به شکلی پشت سر گذاشتیم، پر از اخبار و اتفاقاتی بود که کرونا خیلی از آنها را رقم زد. ماجرای تلخی که همه چیز را از جزئیات زندگی‌مان گرفته تا اوضاع و احوال اجتماع و حتی دنیا را تغییر داد.

در این بین صدا و سیما نیز همزمان با این اخبار دست به کار شد تا علاوه بر اطلاع‌رسانی در بخش‌های دیگر مثل سرگرمی، آموزش و... برنامه‌هایی را تدارک ببیند که در روزهای قرنطینه و خانه‌نشینی به داد مخاطبانش برسد. جریان شکل گرفته بهانه‌ای شد تا در آخرین روزهای این قرن پای صحبت حمید شاه‌آبادی، معاون سیما که از مهرماه بعد از رادیو، سکان تلویزیون را در دست گرفت، بنشینیم.

با سالی که گذشت شروع کنیم، آغازی که به واسطه کرونا پر از روزهای سخت بود. شما انعکاس این جریان در قاب سیما را چطور دیدید؟

سیمای جمهوری اسلامی در سالی که گذشت به لطف پروردگار متعال، دوره‌ای دشوار اما موفقیت آمیز را سپری کرد. جشن بهار ۹۹ نوید بخش سالی نکو برای سیما بود. چراکه با وجود آغاز محدودیت‌های کرونا، همه سریال‌ها و برنامه‌های نوروزی با تلاش همکاران آماده پخش شدند و سیما توانست نگاه قاطبه ملت ایران را به برنامه‌های تلویزیونی معطوف کند.

از رویکرد رسانه ملی در این بازه زمانی بگویید و این‌که شما چه برآوردی از فعالیت‌های صورت گرفته دارید؟

در کنار بخش‌های مختلف، این معاونت رسانه ملی هم مانند سایر بخش‌ها و مراکز، از نخستین روزهای شیوع ویروس کرونا در ایران با تمام توان وارد عرصه آموزش، آگاهی‌رسانی و آرامش‌بخشی شد و همگام با کادر درمانی، در جبهه مدافعان سلامت قرار گرفت و به خط مقدم مبارزه رسانه‌ای با کرونا تبدیل شد. همچنان که رهبر معظم انقلاب در اولین سخنرانی زنده تلویزیونی خودشان در ۲۱ فروردین فرمودند صدا و سیما در این زمینه [مقابله با کرونا] بسیار خوب عمل کرده است.

همچنین با شکل‌گیری ستاد ملی مقابله با بیماری کرونا در کشور و لزوم بهره‌گیری از اطلاعیه‌ها و دستورالعمل‌های این ستاد، سیما وارد مرحله جدیدی از آگاهی‌رسانی شد و با همدلی و همراهی با مردم کشورمان با موفقیت رسالت خود را به سرانجام رساند.

فضای آموزشی، سرگرمی و حتی مذهبی هم جزو مواردی بود که امسال شکل و شمایل دیگری در تلویزیون به خود گرفت، از این فضا و تمایز با قبل‌ترها هم می‌گویید.

با تعطیلی فضاهای آموزشی کشور وظیفه بزرگ تدریس و تحصیل دانش‌آموزان به شبکه‌های تلویزیونی محول شد تا آنجا که روزانه بیش از ۴۰ کلاس درس در شبکه‌های آموزش، چهار، قرآن و امید برگزار شد و تاکنون این تعداد به حدود ۱۶ هزار کلاس مدرسه تلویزیونی رسیده است. در زمینه ایجاد سرگرمی و لزوم افزایش در خانه ماندن مردم، سیما با تمام توان به خدمت آمد و با تهیه و تولید فیلم‌ها، سریال‌ها و برنامه‌های سرگرم‌کننده تلاش کرد تا فضایی امیدوار، آرام و شاد را برای خانواده‌ها فراهم کند.

همچنین در ایام ماه مبارک رمضان و تعطیلی اماکن مقدس و گردهمایی‌های مذهبی، شبکه‌های مختلف سیما در کنار سفره‌های سحر و افطار مردم مومن، تلاش کردند تا آیین‌های دعا و نیایش را به صورت زنده در لحظات ملکوتی افطار و سحر پخش کنند. این تمهیدات موجب شد تا خلأ عدم حضور در این گونه مراسم تا حد زیادی جبران شود. تشکیل پویش هر خانه یک مسجد و فراهم کردن امکان زیارت از راه دور از طریق ارتباط زنده با اماکن مقدسه، حرم‌های مطهر، عتبات عالیات و برگزاری شب‌های قدر به صورت مجازی از طریق شبکه‌های مختلف، از جمله خدمات ارزنده سیما در این زمینه بود.

در ماه محرم و صفر نیز ایجاد حسینیه تلویزیونی ایران در تمام ساعات شبانه روز، هم به یاری عزاداران حسینی آمد و همچنین با انعکاس مطلوب عزاداری بعضی هیات‌ها که با رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی برگزار می‌شد، به الگوسازی برای برگزاری مراسم‌ها پرداخت.

در سالی که گذشت در زمینه ترویج و اشاعه همدلی چه اقداماتی در تلویزیون صورت گرفت؟

در سالی که گذشت به دلیل تنگنای معیشتی برخی اقشار آسیب‌پذیر، موج مواسات و همدلی در جای جای میهن عزیزمان شکل گرفت و مردم به یاری یکدیگر شتافتند؛ یکی از فرازهای فعالیت سیما در سال ۹۹ این بود که افتخار انعکاس و بازنمایی این حرکت بزرگ را داشت و بحمدا... نمایش این موج مهرورزی، خود به عاملی برای تبلیغ و گسترش امر مواسات تبدیل شد.

علاوه بر این در سال ۹۹ با توجه به شیوع ویروس کرونا و تاکید بر پرهیز از دورهمی‌های خانوادگی، شب یلدایی متفاوت را پشت سر گذاشتیم و شبکه‌های سیما در این شرایط شب‌نشینی شادی را برای مردم رقم زدند. علاوه بر اینها گرچه از اتفاقات ناگوار امسال ترور دانشمند هسته‌ای دکتر شهید محسن فخری‌زاده بود، اما شبکه‌های مختلف سیما به

گپ کوتاه

ایرانی‌ها بلدند حالشان را خوب کنند

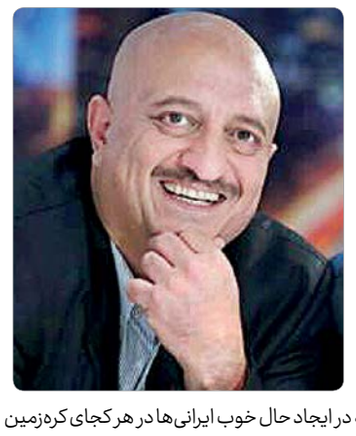

■ مسعود روشن‌پژوه/ مجری تلویزیون

خوشحالم حال هموطنانم را خوب می‌کنم. این‌که در سالی که کرونا بیشتر کسب‌وکارها را تعطیل کرد یا شکل و ساختار آنها را تغییر داد اما من همچنان به کار اجرا که حرفه من است و بسیار آن را دوست دارم، ادامه دادم. اجرای برنامه «جمع ایرانی» را به عهده داشتم که از شبکه جام‌جم پخش می‌شود و ایرانی‌های زیادی که در کشورهای دیگر زندگی می‌کنند این برنامه را تماشا می‌کنند. از بازتاب‌هایی که به ما می‌رسد، متوجه می‌شویم جمع ایرانی حال‌شان را خوب می‌کنند به‌خصوص در روزها و ماه‌هایی که مجبور بوده‌اند بیشتر در خانه بمانند و قرنطینه را بنا به شرایط هر کشوری رعایت کنند. از این‌که در ایجاد حال خوب ایرانی‌ها در هر کجای کره‌زمین مشارکت دارم، خوشحالم و آن را بهترین اتفاق سال ۹۹ می‌دانم.

زندگی آنلاین بهترین اتفاق ممکن است

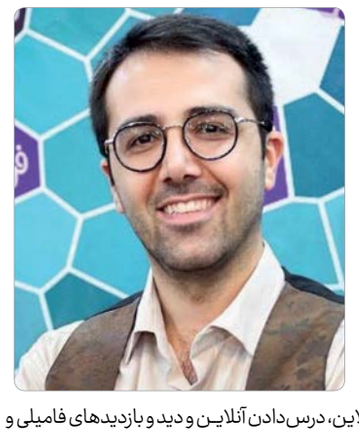

■ علیرضا بدیع/ شاعر

خبر خوب اول این‌که سال ۹۹ در مقطع دکترا قبول شدم و رشته مورد علاقه‌ام را می‌خوانم؛ ادبیات عرفانی. اتفاق خوب دوم این که کلاس‌ها آنلاین برگزار می‌شود و من مجبور نیستم با قطار به مشهد بروم و سر کلاس حاضر شوم. به دلیل این‌که کارم در تهران است اگر کرونا نبود و کلاس‌ها حضوری برگزار می‌شد مجبور بودم این مسیر را در هفته چند بار بروم و برگردم. اتفاق خوب سوم: کلاس کنکور درس می‌دهم که با درآمدش بخشی از هزینه‌های زندگی را تامین می‌کنم. خانه‌ام در غرب تهران است و کلاس‌ها در خیابان پاسداران. باز هم بابت برگزاری کلاس‌ها به شکل آنلاین خدا را شاکرم. دیگر لازم نیست از نقطه‌ای به نقطه دیگر بروم آن‌هم در ترافیک کلافه‌کننده تهران. کلا به دلیل انزوای شخصی‌ای که دارم آنلاین زندگی کردن خیلی برای من خوب بوده؛ درس خواندن آنلاین، درس‌دادن آنلاین و دید و بازدیدهای فامیلی و دوستانه هم آنلاین. با این توضیحات نباید از شرایط و محدودیت‌های کرونایی ناراضی باشم.